Metsien uudet tuotteet – uusia ratkaisuja tulonlähteisiin

Erikoissienten tuotanto osaksi metsätalouden arvoketjuja

HE 106/2017 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2018
Teema: Mom. 30.20.47 Ruokaketjun kehittäminen sekä Pro Pakurin toiminta ja hankkeet vuonna 2018

Henri Vanhanen

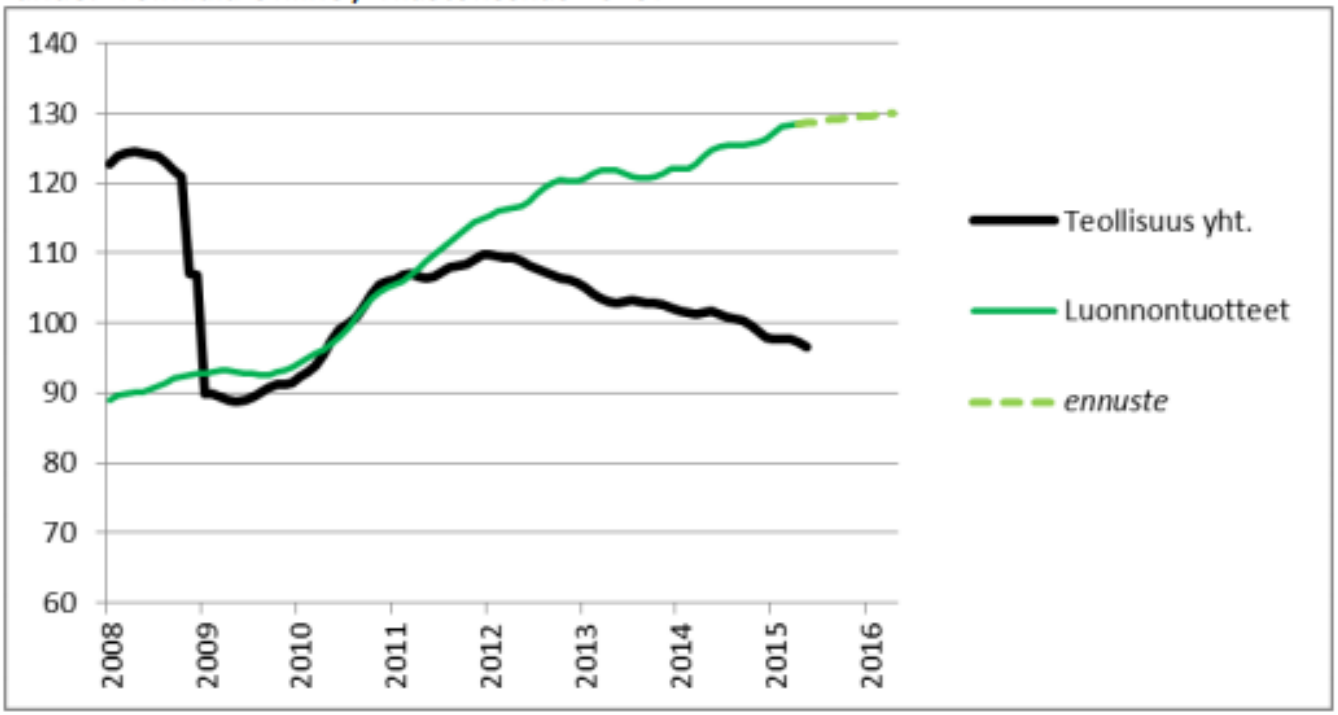
Tutkija, Luonnonvarakeskus (Luke),
Yliopistonkatu 6, 80100 JOENSUU
029 532 6609, henri.vanhanen@luke.fi

© Luonnonvarakeskus

Luke
LUONNONVARAKESKUS

”Heikkoja” signaaleja

Kuva 1: Liikevaihdon kehitys ja lähiajan ennuste luonnontuotealalla. (2010= 100)
Lähde: Toimiala Online / Tilastokeskus 2015.

”Syksyn 2015 yritysbarometrin mukaan luonnontuotealan tulevaisuudennäkymät ovat varovaisen positiiviset. Uusia pienyrityksiä syntyy, ja jo toimivat yritykset hakevat aktiivisesti kasvua. Epävarma taloustilanne kuitenkin jarruttaa kehitystä: biotalouden mahdollisuuksiin uskotaan, mutta samalla kasvulle nähdään esteitä.”

Anne Ristioja & Esa Tikkanen, TEM 2016

© Luonnonvarakeskus

Vahvoja signaaleja

- Ruokasienten maailmanmarkkinoiden on arvioitu saavuttavan **45 miljardin €** rajapyykin 2021 mennessä

- Pelkästään nk. lääkinnällistensienten maailmanmarkkinakoon arvioksi on esitetty **18-24 miljardia $**

- Betaklugaani markkinoiden arvioidaan kasvavan **480 miljoonaan $ vuoteen 2022 mennessä,** pääraaka-aineena maissi ja sienet

- Tällä hetkellä Kiina on suurin yksittäinen sienituotteiden kuluttaja (40% tuotannosta) ja myös tuottaja (50% tuotannosta)
- Euroopan markkinat ovat maailman toiseksi suurimmat kuten myös kulutus, molemmat ovat maailman tasolla 30% tuotannosta

© Luonnonvarakeskus

Luke
LUONNONVARAKESKUS

Vahvoja signaaleja

- Suomessa on jo useampi erikoissienijalosteita myyvä yritys joiden tavoitteena on saada päätulovirtansa muodostumaan viennistä.
- Yhden näistä, **Puhdistamo Real Foods Oy**:n jonka liikevaihdon kasvu on viime vuosina ollut jopa **80 %**, tavoitteena on saada suomalaiset sienijalosteet kansainvälisen myynnin kärkituotteiksi.
- Erikoissienituotteiden kysyntä heijastuu myös keruutuoteyrityksiin. Kainuulainen **Sienestä Oy** aloitti vuonna 2016 erikoissienten sopimusmyynnin Sveitsiläiselle luonnontuoteyritykselle **joka nostaa Sienestä Oy:n liikevaihtoa 40 %**

”Missiomme on brändätä Suomen luonto houkuttelevaksi kansainvälisille, maksukykyisille asiakkaille, etenkin Kaukoidässä.”
Joni Laiho
toimitusjohtaja, Puhdistamo
Kauppalehti 9.2.2016

© Luonnonvarakeskus

Luke
LUONNONVARAKESKUS

Tarve uudistaa ajattelua

- Maailmalla markkinat jakautuvat viljeltyihin, keruu-, ja lääkinnällisten sienten markkinoihin. Näistä jälkimmäiseen Suomessa on herätty vasta vuosikymmenen vaihteessa vaikka Aasian markkinoilla myytävistä lääkinnällisistä sienistä **keskeisimmät esiintyvät Suomessa luonnonvaraisena**
- Nyt ollaan kehittämässä näiden sienten viljelytekniikoita, jonka avulla raaka-aineen saatavuutta voitaneen kasvattaa merkittävästi.
- Erikoissieniin pohjautuvan uuden tuotantoketjun suurimpina ongelmina ovat olleet olemassa olevien ***yritysverkostorakenteiden puuttuminen ja raaka-ainetuotannon suunnitelmallisuuden puuttuminen***.
- Mahdollisuutemme piileekin pääosiltaan keruutuotteiden muuttaminen viljellyksi, joka tuo toimintaan teollisen logiikan mahdollistaen kustannustehokkaan keruun myös kaltaisessamme korkeiden tuotantokustannusten maassa.
- Tuotantomuodon ja arvoketjun muodostumisen etuna on sen tuoma ***täysin uusi tulovirta*** metsästä sekä metsänomistajalle että jatkojalostajalle.

© Luonnonvarakeskus

Luke
LUONNONVARAKESKUS

Miksi luonnontuotteita Suomesta

Kuluttajan odotuksia:

Turvallinen

Luonnollinen

No preservatives

Villi

Reilu

Ei kemikaaleja

Terveellinen

LUOMU

Superfood

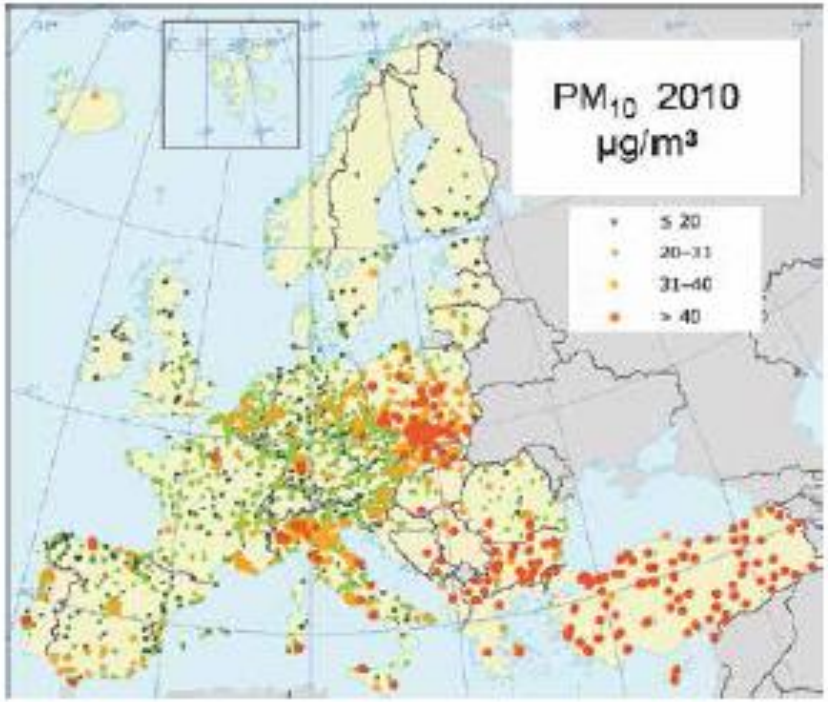
Ekologinen

© Luonnonvarakeskus

Luke
LUONNONVARAKESKUS

Pohjoinen puhdas luonto

Fig. 13. Annual means of PM_{10} in air in Europe in 2010. Source: Based on EEA, Air-base, 2012

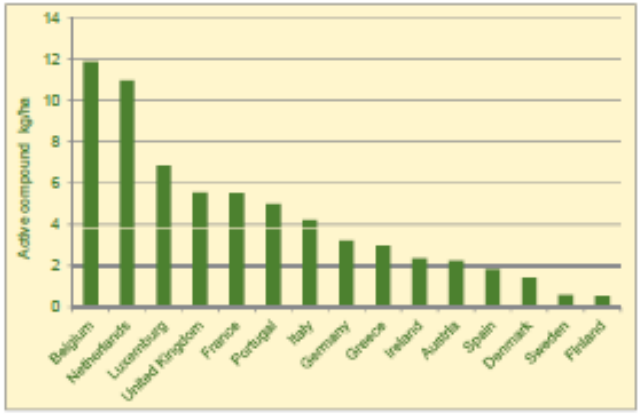

Fig. 7. Use of pesticides in some European countries at the end of the 1990's (Pesticide Action Network Germany, 2003).

[1.] Peltola, R. & Sarala, P. 2012. The clean nature of the north. Acta Lapponica Fenniae 24. The Research Society of Lapland. (http://lapintutkimusseura.fi/files/Acta_Lapponica_Fenniae_24_netti.pdf)

© Luonnonvarakeskus

Luke
LUONNONVARAKESKUS

Suomi – Maailman suurin LUOMU-keruualue!!!

- 12,2 miljoonaa hehtaaria LUOMU-sertifioitua metsää vuoden 2015 lopulla
- Se käsittää 30% koko maailman LUOMU keruualasta (40,7 milj. ha)
- LUOMU metsät peittävät 40% Suomen maapinta-alasta
- 97-99% Suomen metsistä voitaisiin sertifioida LUOMUun
- Miksi? Emme käytä kasvinsuojelu- ja rikkaruohontorjunta-aineita metsän hoidossa

Birgitta Partanen - Luomumetsistä moneksi –hanke, Ruralia Instituutti, birgitta.partanen@helsinki.f

© Luonnonvarakeskus

Vahvuutemme

- Suomalaisten tuotteiden vahvuutena ovat Pohjoismaisten tuotteiden arvostus pääkohdemarkkinoilla Aasiassa, kyky tuottaa tuotteet **luomusertifioidussa metsässä** ja markkinoida tuotteet ”villinä” (wild forest) ja arktisena tuotteena.
- Arvoketjun muodostumista tukee erityisesti metsänomistajien kasvanut kiinnostus tulopohjansa laajentamiseen ja metsien monipuoliseen taloudelliseen hyödyntämiseen.
- Yksittäisten metsänomistajien lisäksi suurmetsänomistajat ovat kiinnostuneita aloittamaan suunnitelmallisen ja laajamittaisen tuotannon.
- Tuotantomuoto lisää metsien monipuolista hyödyntämistä ja tuo suoraa hyötyä metsänomistajille, jolloin jalostavat yritykset voivat turvata toimitusvarmuutensa ostosopimuksilla metsänomistajien kanssa.

© Luonnonvarakeskus

Luke
LUONNONVARAKESKUS

Raha Rääseikkö – Pakurin viljely

2014 - ka. 75% ymppäyksistä onnistui – sieni lähti kasvamaan

2014 - ka. 60% ymppäyksistä näkyi alkavaa pakurikasvaimen kasvua

2016 – tarkastus satotasosta

maaseuturahasto
Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
Marjatta ja Eino Kollin SÄÄTIÖ
Lisää mahdollisuuksia
Kuvat: Esa Laine

© Luonnonvarakeskus

UNIVERSITY OF EASTERN FINLAND
Luke LUONNONVARAKESKUS

SieVi - Sientenviljely biotalouden toimenpiteenä 2016-18

Hankkeen tavoitteena on kehittää alkutuotantomenetelmiä ruoka- ja erikoissienien viljelyyn metsässä - Kuvissa lakkakäävän (Reishi, Lingzhi) viljelyn menetelmän kehitystä

Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahasto: Eurooppa investoi maaseutualueisiin

© Luonnonvarakeskus

Luke LUONNONVARAKESKUS

Kuvat: Pyry Veteli, Esa Laine, Henri Vanhanen, Saila Mahilainen

Seuraava KIKY loikka?

- Erikoissienten alkutuotannossa voidaan päästä innovaatioiden ja määrätietoisen kehitystyön avulla **viljelyn yhdistämiseen metsäkoneteknologiaan ts. viljelytoimenpiteen yhdistäminen puun korjuuseen.**
- Alkutuottajien kilpailukyky voi parantua, entisestään jos kehitettävät menetelmät mahdollistavat myös **uuden tavan toteuttaa juurikäävän torjuntaa**
- Yhdistäminen toisi tuotantoon kustannustehokkuutta ja avaisi myös metsäkoneteknologialla kehittyä uusille markkinoille.

© Luonnonvarakeskus

Huomioiden VMI:n perusteella Pohjois-Karjalan metsänhoidolliset harvennusehdotukset kuuselle (pois lukien ensiharvennukset ja päätehakkuu) ja näistä syntyvät kannot joissa voidaan viljellä lakkakääpää jonka kilohinta on useita kymmeniä euroja, on pelkästään Pohjois-Karjalan alueelle laskennallisesti saatu alin tuotantopotentiaali (0,2kg sientä/kanto) noin 0,5 miljoonaa kiloa lakkakääpää vuosittain.

Näin ollen voi metsänomistajille suuntautuva uusi tulovirta olla jo useita kymmeniä miljoonia euroja viiden vuoden aikajänteellä.

© Luonnonvarakeskus

Luke
LUONNONVARAKESKUS

- Työkaluja tarvitaan ’puoliviljelyyn’, kannattavuuden laskentaan ja riskien hallintaan
- Tuotannossa suuri vaihtelu, jota metsävaratieto ei kuvaa
- Uusia tuotteita on kehitettävä, brändättävä, sertifioitava ja markkinoitava ts. yrittäjäosaamista on tuettava ja kehitettävä
- **Emme ole raaka-aineen bulkkimyyjiä vaan tähtäin asetettava korkean jalostusasteen tuotteisiin**
- Erikoissienillä suuri, hyödyntämätön potentiaali
- Mikä on julkisen vallan rooli? Vai edetäänkö markkinalähtöisesti?

Kuva: Martti Venäläinen / LUKE

© Luonnonvarakeskus

Luke
LUONNONVARAKESKUS

Kilpailijamme

© Luonnonvarakeskus

Luke
LUONNONVARAKESKUS

Maailmanvalloittajamme

© Luonnonvarakeskus

Luke
LUONNONVARAKESKUS

Kiitos mielenkiinnostanne

© Luonnonvarakeskus

Luke
LUONNONVARAKESKUS